

Τα μοντέλα της διαχείρισης της ετερότητας

- Αφομοιωτικό
- Ενσωματωτικό
- Πολυπολιτισμικό
- Αντιρατσιστικό
- Διαπολιτισμικό

Αφομοιωτικό

- Βασική θέση το έθνος πρέπει να αποτελεί ένα ενιαίο εθνικό και πολιτισμικό σύνολο
 - «Αφομοίωση» = συμμετοχή ατόμων διαφορετικής εθνικής ή φυλετικής προέλευσης στην καθημερινή ζωή μιας κοινωνίας, χωρίς να παίζει ρόλο η εθνική τους προέλευση –πρόκειται για την απορρόφησή τους από το γηγενή πληθυσμό
 - Για τους υποστηρικτές της αφομοιωτικής πολιτικής η διατήρηση από τις μεταναστευτικές μειονότητες των εθνικών και πολιτισμικών τους δεσμών δείχνει ότι οι

τελευταίες δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί στην κοινωνία και δεν μπορούν να ωφεληθούν από την κοινωνική και οικονομική κινητικότητα που προσφέρει η σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία.

- Το σχολείο σε αυτό το μοντέλο αντιμετωπίζει τις ιδιαιτερότητες των μαθητών που προέρχονται από μεταναστευτικές ομάδες ως έλλειμμα πρέπει να αντισταθμιστεί από το εκπαιδευτικό σύστημα.
- Απαραίτητη: η εκμάθηση της επίσημης γλώσσας της χώρας υποδοχής
η εγκατάλειψη της μητρικής γλώσσας των μεταναστών, εφόσον δεν υπάρχει χρηστική ανάγκη (Γεωργογιάννης 1999: 46-47, Νικολάου 2011: 122)
- Η μεταναστευτική ομάδα, ερχόμενη σε επαφή με την επικρατούσα κοινωνική ομάδα, χάνει τα δικά της πολιτισμικά στοιχεία και αναμιγνύεται ('melting pot') σε τέτοιο βαθμό με την άλλη, ώστε να μην μπορεί πλέον να διακριθεί ως ξεχωριστή (Todd 1991: 36-38).
- Διακατέχεται από εθνοκεντρικές θέσεις
- Υπάρχει πλήρης εξάρτηση από τον επικρατούντα πολιτισμό
- Ο μετανάστης καταδικάζεται σε μια συναινετική παρουσία στη ζωή και τον πολιτισμό του νέου χώρου εγκατάστασης, χωρίς περιθώρια πραγμάτωσης των δικών του δυνατοτήτων, των ιδεών του και των ταλέντων του
- Εξαναγκασμός να αγνοήσει τον πολιτισμό του και να αποκοπεί από τις ρίζες του, προκειμένου να αφομοιωθεί στα νέα δεδομένα της χώρας υποδοχής

Ενσωματωτικό

- Τα όρια διάκρισής του με αυτά του αφομοιωτικού μοντέλου δεν είναι και τόσο ορατά στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στη Γαλλία
 - Ουσιαστικά πρόκειται για απλή μετεξέλιξη του όρου «αφομοίωση» σε «ενσωμάτωση» δεν συντελείται κάποια ουσιαστική αλλαγή στάσης και πολιτικής
 - «Ενσωμάτωση» = αναγνώριση ότι κάθε μεταναστευτική ομάδα είναι φορέας ενός πολιτισμού που δέχεται επιδράσεις από τη χώρα υποδοχής και ασκεί επίδραση σε αυτή
 - Αλλά: η έμφαση εξακολουθεί να βρίσκεται στη δημιουργία μιας «πολιτισμικά ομοιογενούς» κοινωνίας η πολιτισμική ετερότητα είναι αποδεκτή στο πλαίσιο του ιδιωτικού βίου των μεταναστών και στο βαθμό που δεν θέτει σε κίνδυνο τις πολιτισμικές αρχές της κυρίαρχης κοινωνίας
- λιγοστές οι προσδοκίες για προσαρμογή και αλλαγή των στάσεων και των πρακτικών της χώρας υποδοχής
- Προκειμένου τα παιδιά των μεταναστών να ενσωματωθούν στο σχολείο και την κοινωνία, δίνεται βάση: στη σχολική και κοινωνική ενίσχυσή τους με ειδικά προγράμματα ενίσχυσης, πάντα στο πλαίσιο του κυρίαρχου σχολείου
- επικρατεί η άποψη ότι, αν γνωρίσουν τα πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία της χώρας υποδοχής, θα αναγνωρίσουν τη διαφοροποίηση που υπάρχει στον

τρόπο ζωής, στη θρησκεία κτλ. και θα διευκολυνθούν, έτσι, στην ενσωμάτωσή τους, αποφεύγοντας λάθη που προκύπτουν από άγνοια

Ενσωματωτικό

- Η επικαλούμενη ισότητα των ευκαιριών είναι στην ουσία ανύπαρκτη
- Οι μειονοτικοί μαθητές έχουν μεν τη δυνατότητα να διατηρήσουν τις πολιτισμικές τους ιδιαιτερότητες αλλά το φορτίο της προσαρμογής εναπόκειται στους ίδιους, χωρίς ουσιαστικές παρεμβάσεις του σχολείου για αλλαγή των πρακτικών και των αντιλήψεών του
- Η κύρια επιδίωξη αυτής της προσέγγισης είναι: η πλήρης ενσωμάτωση των αλλοδαπών μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής ενώ παράλληλα η μητρική γλώσσα δεν είναι σημαντική και δεν διδάσκεται στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος

Πολυπολιτισμικό

- Εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1970
- Αποτελεί απάντηση στις κινητοποιήσεις και τα αιτήματα των μειονοτικών ομάδων για πολιτικά δικαιώματα και κατάργηση των διακρίσεων στην εκπαίδευση και την εργασία

- Διαφοροποίηση από τα 2 προηγούμενα μοντέλα: αποβλέπει όχι μόνο σε παρέμβαση στις μειονοτικές και μεταναστευτικές ομάδες, αλλά και σε αλλαγές στη συμπεριφορά και τις πρακτικές της πλειοψηφίας έναντι των ομάδων αυτών
προωθεί την άποψη ότι η άγνοια γεννά την καχυποψία και την έλλειψη ανεκτικότητας
ο ρατσισμός μπορεί να εξαλειφθεί, μόνο αν όλοι αποκτήσουν μεγαλύτερη κατανόηση για τους άλλους πολιτισμούς
- Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση προβάλλει το αίτημα για εξασφάλιση ίσων ευκαιριών μάθησης προς όλους τους μαθητές ανεξάρτητα από φυλετική, πολιτισμική και κοινωνική καταγωγή.
- Πρόκειται για μια περιεκτική έννοια που χρησιμοποιείται για να περιγράψει σχολικές πρακτικές, προγράμματα και υλικά που σχεδιάζονται για να βοηθήσουν τα παιδιά από διαφορετικές ομάδες να βιώσουν την εκπαιδευτική ισότητα.
- Η διδασκαλία του εθνικού πολιτισμού και της μητρικής γλώσσας του παιδιού θα βελτιώσει την αυτοπεποίθηση και τη σχολική του επίδοση, προάγοντας έτσι την υπόθεση της ισότητας ευκαιριών.
- Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται παράλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα που απευθύνονται στα παιδιά των μειονοτήτων και είναι οργανωμένα με βάση τον μειονοτικό πολιτισμό και τη μητρική γλώσσα.

Πολυπολιτισμικό

- Δεν υπεισέρχεται σε ανάλυση και αναθεώρηση των ίδιων των θεσμών του κράτους.
- Περιορίζει τους μηχανισμούς πολιτισμικής αλλαγής/ανταλλαγής ο αλλοδαπός που υιοθετεί νέες πολιτισμικές πρακτικές είναι πάντα ένα άτομο που του στερούν τον πολιτισμό του και τον αφομοιώνουν παθητικά και ποτέ δεν είναι αυτός που ενεργητικά επιθυμεί να αφομοιωθεί.
- Προβάλλει τη «διαφορετικότητα» σε τέτοιο βαθμό, ώστε, αντί να καλλιεργεί την αλληλεπίδραση, καταλήγει στον περιορισμό και το κλείσιμο του καθενός στο «πολιτισμικό του καβούκι».
- Μπορεί να οδηγήσει σε παράλληλες κοινωνίες μέσα στην κυρίαρχη κοινωνία.
- Αναπτύχθηκε στα μέσα και στο τέλος της δεκαετίας του 1980 κυρίως στην Αγγλία και την Αμερική.
- Επικεντρώνεται στις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στις θεσμικές και κοινωνικές δομές με στόχο την απάλειψη του ρατσισμού (καταπολέμηση «θεσμικού ρατσισμού»).
- Η καταπολέμηση του ρατσισμού θεωρείται κατά κύριο λόγο πολιτική υπόθεση που περιλαμβάνει όλες τις περιοχές της κοινωνικής ζωής.
- Στο σχολείο πρέπει να γίνουν θεσμικές αλλαγές, για να αντιμετωπιστεί η διαφοροποιημένη σχολική απόδοση των μαθητών που προέρχονται από μειονοτικές ομάδες.
- Αναγκαίες αλλαγές προκειμένου να εξαλειφθούν οι φυλετικές διακρίσεις σε βάρος των παιδιών των μεταναστών όσον αφορά:

τα μονοπολιτισμικά προγράμματα σπουδών
τα στενά και μεροληπτικά πρότυπα αξιολόγησης
τα σχολικά εγχειρίδια, όπου εμπεριέχονται στερεότυπα,
προκαταλήψεις και ρατσιστικά στοιχεία
τη μονοπώληση των θέσεων εξουσίας στη σχολική ζωή
από μέλη της κυρίαρχης ομάδας κ.α.

- Ο κίνδυνος της πολιτικής εκμετάλλευσης της
εκπαίδευσης, τη στιγμή που το σχολείο θα μετατραπεί
σε πεδίο ανταγωνισμού ανάμεσα σε κοινωνικές και
πολιτικές δυνάμεις

Διαπολιτισμικό

- Η διαπολιτισμικότητα είναι η πιο πρόσφατη εκδοχή του
προβληματισμού που διαμορφώνεται σχετικά με τη
διαχείριση των εθνοπολιτισμικών διαφορών (δεκαετία
του 1980).

- «Αφετηρία» της διαπολιτισμικής ιδέας η
πολυπολιτισμική κατάσταση που επικρατεί στις χώρες
υποδοχής

- Διαφοροποίηση όρων πολυπολιτισμικότητα -
διαπολιτισμικότητα δεν είναι ταυτόσημοι

η πολυπολιτισμικότητα = το δεδομένο, το «τί είναι» η
διαπολιτισμικότητα = το ζητούμενο, το «τί θα έπρεπε να

είναι»

- Τι δεν ισοδυναμεί με τη διαπολιτισμική ιδέα η απλή διατήρηση των πολιτισμών των μειονοτήτων, όπου υπάρχουν ο ένας δίπλα στον άλλο και που στην καλύτερη περίπτωση οι φορείς του κυρίαρχου πολιτισμού απλώς ανέχονται τους φορείς των άλλων πολιτισμών
- Όρος «διαπολιτισμικός» μια διαλεκτική σχέση, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα διαφόρων εθνικών ομάδων.